

Dirstelėkime pro logopedo kabineto duris

Kas yra logopedas ir ką jis veikia mokykloje?

Dažnai paplitusi nuomonė, kad logopedas reikalingas tik tiems, kurie netaisyklingai taria vieną ar kitą garsą. Tačiau logopedas taip pat padeda tiems, kurių kalba neatitinka amžiaus normų, susiduria su skaitymo ir rašymo sunkumais. Logopedas - (gr. *logos* - kalba + *paide'ia-* lavinimas) - pedagogas, logopedijos priemonėmis šalinantis vaikų ir suaugusiųjų kalbos sutrikimus, taikydamas pedagoginio ir psichoterapinio poveikio priemones.

Kodėl vaikai pradeda lankyti logopedines pratybas?

Jau ikimokykliniame amžiuje darželio auklėtojui pastebėjus, kad vaikas gali turėti vienokių ar kitokių sunkumų susijusių su kalba, kreipiamasi į logopedą. Labai svarbu, kad logopedui būtų laiku suteikta informacija apie susidariusią situaciją. Specialistas atsižvelgdamas į tai privalo informuoti tėvus ir gauti jų sutikimą įvertinti vaiko kalbą. Atlikęs išsamų kalbos tyrimą, specialistas išsiaiškina kokių garsų vaikas netaria, koks jo žodynas, gramatinė kalbos sandara, foneminės klausos bei rišlaus pasakojimo įgūdžiai, artikuliacinio aparato būklė. Mokykliniame amžiuje taip pat vertinami vaiko rašymo ir skaitymo įgūdžiai.

Reikėtų įsidėmėti, kad netaisyklingas garsų tarimas laikomas normaliu reiškiniu tik iki penkerių metų, tačiau daug vaikų ateina į mokyklas netaisyklingai tardami vieną ar kitą garsą, nemokėdami aiškiai reikšti minčių, turėdami skurdų žodyną. Svarbu tai, kad šie kalbos sunkumai daro didelę įtaką tolimesniems mokslams, sunkiau įgyjami taisyklingos rašybos bei skaitymo įgūdžiai. Taip pat trikdomas bendravimas su bendraamžiais ir mokytojais, traumuojama vaiko psichika.

• GARSŲ TARIMO TRŪKUMAI

Vaikų garsų tarimo trūkumai pasireiškia keliais lygmenimis: fonetiniu ir fonologiniu. FONETINIAI SUTRIKIMAI – garsų tarimo sutrikimai pasireiškiantys dėl organinių bei funkcinų kalbėjimo aparato pakitimų, kai foneminis suvokimas ir kiti kalbos komponentai yra susiformavę normaliai. Šiuo atveju garsų tarimo trūkumai pasireiškia netaisyklingu garsų tarimu, visišku jų netarimu arba vienu garsų keitimu kitais. FONOLOGINIAI SUTRIKIMAI – įvairūs garsų tarimo trūkumai, nesusiformavę fonetiniai vaizdiniai, kurie yra būtini skaitymui ir rašymui. Pastarieji yra nustatomi ikimokyklinio amžiaus vaikams ir pradinių klasių mokiniams.

- *ŽODYNO IR KALBOS GRAMATINĖS SANDAROS VERTINIMAS*

Logopedas vertina vaiko kalbos įvairumą, gebėjimą derinti žodžius, sakinių struktūrą. Dažnai išgirstama, kad nereikia rūpintis, jei trejų metų vaikas nekalba arba kalba sunkiai. Taip pat guodžiamasi, kad vaikas pradės kalbėti lankydamas ugdymo įstaigą, tačiau toks požiūris nėra teisingas.

- *ARTIKULIACINIO APARATO VERTINIMAS*

Kartais sklandžiam ir taisyklingam vaiko kalbėjimui gali būti susidariusios fiziologinės kliūtys – liežuvio, lūpų, žandikaulio judrumas, dantys ir jų sąkandis, liežuvio pasaitėlis, gomurys. Todėl logopedas artikuliacinio aparato apžiūros metu nustato ar nėra šių kliūčių.

- *FONEMINĖS KLAUSOS VERTINIMAS*

Vertinamas vaiko gebėjimas skirti garsus. Daugeliui vaikų, kurie turi kalbos trūkumų foneminis suvokimas vystosi pavėluotai, o foneminė klausos – sėkmingo mokymosi prielaida. Foneminės klausos vertinimas, tai gebėjimas klausia skirti kalbos garsų akustinius požymius, duslumą ir skardumą, ilgumą ir trumpumą, siaurumą ir platumą, bei kitus skambėjimo skirtumus.

- *RIŠLAUS PASAKOJIMO VERTINIMAS*

Logopedas vertina vaiko gebėjimą pasakoti pagal pateiktus paveikslėlius, kaip geba atpasakoti patirtą įvykį, girdėtą tekstą. Atkreipiamas dėmesys ar vaikas nusako pagrindinę mintį, svarbu, kad sakiniai būtų dėstomi nuosekliai, kad nebūtų esminių pakeitimų.

- *RAŠYMO IR SKAITYMO ĮGŪDŽIŲ VERTINIMAS*

Šiuo atveju vertinami vaiko rašto darbai, diktantai, nurašytas tekstas, sakinių sudarymas ir užrašymas, skaitymo įgūdžiai. Taip stebimos mokinio klaidos.

Kaip vyksta logopedinės pratybos?

- Atliekama artikuliacinė mankšta.
- Mokomasi tarti garsus, kurių vaikas netaria.
- Lavinama foneminė klausos.
- Garsinės analizės ir sintezės mokymas.
- Tikslinamas ir plečiamas aktyvusis ir pasyvusis žodynas.
- Formuojami regimieji erdvės ir laiko vaizdiniai.
- Mokomasi taisyklingos kalbos gramatinės sandaros.
- Ugdoma rišlioji kalba.